

РЕЛІГІЙНІ ІНСТИТУЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ: сучасний український контекст

RELIGIOUS INSTITUTIONS IN WARTIME: current Ukrainian context

<https://doi.org/10.15407/fd2025.02.089>

УДК 272, 2-46

Ольга НЕДАВНЯ,

кандидат філософських наук,

старший науковий співробітник відділу (відділення) релігієзнавства,

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України,

01001, Київ, вул. Трьохсвятительська, 4

okyjanka@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4634-1137>

SCOPUS ID: 58684816900

ДІЯЛЬНІСТЬ РИМСЬКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ ІЗ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ

У статті досліджено особливості діяльності Римсько-Католицької Церкви в Україні з психологічної допомоги українцям в умовах триваючої війни Російської Федерації проти нашої держави. На основі аналізу джерел цієї церкви з'ясовано, які церковні ланки задіяні в організації такої допомоги (низка Комісій та церковних організацій, насамперед — Карітас-Спес і Мальтійська служба допомоги), в рамках яких осередків і проєктів та якими професійними силами вона здійснюється, як проводиться відповідна підготовка священнослужителів РКЦ в Україні. Виявлені застосовувані у цій Церкві характерні методи, прийоми й форми (індивідуальні й колективні) надання психологічної допомоги, категорії її адресатів (від дітей, соціально вразливих дорослих, і до військових). З'ясовано, що характерною особливістю спрямування психологічної допомоги є не лише поміч у подоланні вже отриманих психологічних травм, а й привернення уваги до світоглядно обумовлених можливостей оволодіння практичними навичками профілактики травмування стресовими подіями. Визначено, що у своїй діяльності з психологічної допомоги українцям РКЦ в Україні має

Цитування: Недавня, О. (2025). Діяльність Римсько-Католицької Церкви в Україні із психологічної допомоги українцям в умовах сучасної війни. *Філософська думка*, 2, 89—101. <https://doi.org/10.15407/fd2025.02.089>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2025. Стаття опублікована за умовами відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

суттєву підтримку від католицьких чинників: Апостольської столиці, структур та організацій РКЦ (всесвітніх та європейських), які об'єдналися у цій меті в робочу групу «Католицька відповідь для України». Зауважені їх нементорське ставлення до адресатів допомоги, поцінування досвіду діяльності українських католиків з психологічно-помічної роботи та довіра до неї, до вже успішно діючих їхніх відповідних проєктів, які й підтримуються. Виявлено, що у здійсненні психологічної допомоги РКЦ в Україні тісно співпрацює з Українською Греко-Католицькою Церквою: у спільному навчанні для цього священнослужителів та в організації і діяльності Центрів такої допомоги.

Ключові слова: Римсько-Католицька Церква в Україні, психологічна допомога, війна Російської Федерації проти України.

Тривала війна Російської Федерації проти України призвела, поряд з іншими проблемами, до суттєвого погіршення ситуації зі станом психологічного здоров'я українців. За даними Інституту демографії та проблем якості життя НАНУ, в нашій державі на 2023 р. нараховувалось близько 29 млн населення (Скільки, 2023). Серед них, згідно з відомостями на той самий рік від науковців з Національного інституту стратегічних досліджень, що посилаються на прогнози Міністерства охорони здоров'я України, через війну психологічної підтримки потребуватимуть понад 15 млн, з них близько 3—4 млн людей треба буде призначати медикаментозне лікування (Підтримка, 2023).

За прогнозом Всесвітньої організації охорони здоров'я, до 2025 р. кожен другий українець може зіткнутися з проблемами у сфері ментального здоров'я. Станом на 2025 р. число мешканців України як мінімум не збільшилось, і, хоча поточні релевантні дослідження їхнього психологічного стану ще не здійснені, очевидно, що ефект звикання до стресів навряд чи перевершує ефект від їх накопичення. Залишаючи психологам таке вивчення, а державним компетентним чинникам — адекватні рішення, релігієзнавці мають до своєї дослідницької диспозиції діяльність церков в Україні з психологічної допомоги співвітчизникам. Гостра актуальність такої діяльності, як і її аналізу, очевидна.

Релігієзнавці Е. Бистрицька (Бистрицька, 2023) і С. Бабинська (Бабинська, 2023) та психологи Л. Гридковець (Гридковець, 2022), О. Горгота (Горгота, 2024), О. Чмель-Колеснікова (Чмель-Колеснікова, 2019) зупинялись на даній проблематиці, приділяючи увагу різним церквам, наявним в Україні, церковним організаціям, об'єднанням й ініціативам, підкреслювали важливість психологічної підтримки, зокрема — силами священнослужителів, християнських психологів. Статті Г. Кулагіної-Стадниченко (Кулагіна-Стадниченко, 2009; 2016) корисні для орієнтації у методологічних підходах до вивчення даного питання. Однак поки що бракує досліджень, спеціально присвячених відповідній діяльності Римсько-Католицької Церкви (далі — РКЦ) в Україні, тож метою да-

ної статті й обране з'ясування особливостей її роботи з психологічної допомоги українцям.

Римсько-Католицька Церква, будучи дуже досвідченою інституцією, масштабувала таку роботу одразу з початком військових дій від 2014 р., вже маючи на українських теренах осередки, де надавалась, серед іншої, і психологічна допомога (фахівцями Карітасу і Мальтійської служби допомоги). Для організації такої допомоги співпрацюють представники різних Комісій РКЦ в Україні, зокрема Комісії: «Карітас-Спес»; загально-го душпастирства; душпастирства родин; військового душпастирства; у справах інтегрального розвитку людини; церковних рухів і спільнот та ін. Вони опікуються та координують різні відповідні проекти, акції та ініціативи. Психологічна допомога входить нині у пріоритетну сферу діяльності таких авторитетних католицьких організацій з великим досвідом роботи, у тому числі й під час воєн, як Карітас, Мальтійська служба допомоги, Лицарі Колумба та ін.

Увага до даного питання посилювалась у РКЦ в Україні в міру того, як українські громадяни спізнавали важкий болючий досвід окупації, втрат рідних і близьких, осель і майна, досвід полону і знущань, різноманітних психологічних травм. Тож у південно-східних регіонах України, як тільки і де це ставало можливим, розгорталась допомога. Показовим її прикладом є організація Центрів психологічної реабілітації. Так, у деокупованому Слов'янську у 2017 р. був відкритий Центр психологічного відновлення «Промир» (У Слов'янську, 2019), коштом Акції «Папа для України». Психологи цього Центру здійснюють безкоштовну психологічну та логопедичну допомогу дітям і дорослим. Лише за один квартал 2018 р. фахівці Центру надали допомогу 562 відвідувачам, провівши групові заняття психологічної підтримки, ритмотерапії та заняття в сенсорній кімнаті, корекційні групи для дітей з особливими потребами, індивідуальні психологічні консультації та індивідуальні заняття з логопедом.

Як засвідчують психологи Центру «Промир», дорослі найчастіше звертаються до них із проблемами дітей, які переживають страхи, снять кошмарами, мають труднощі в стосунках та спілкуванні від агресії до замкнутості. На консультаціях у таких випадках фахівці Центру звертають увагу на те, що стан дітей великою мірою залежить від стану дорослих членів родини. Тож психологи християнського Центру допомагають повертати їм опору, починаючи від світоглядної, ведуть мову про духовні ресурси і їх пошуки, разом з підопічними шукають насагу рухатись далі та акумулювати на це сили, працювати на перемогу і, зокрема, над власними психологічними проблемами.

Пропоновані фахівцями Центру «Промир» наголоси дуже важливі, адже привернення уваги до власної відповідальності дорослих за психологічний стан свій та дітей спонукає до мобілізації відпорних потенцій,

до сприйняття себе не як безпомічної жертви, а як борця, який має долати зранення. Для досягнення цього пропонуються духовно вивірені поради, як приймати невідворотне і як робити все, що залежить від людини, покладаючись на Бога, що допоможе з неможливим. Такий підхід характерний для роботи з психологічної допомоги в РКЦ у цілому, й він успішно використовується у різних її відповідних ділянках діяльності.

Незадовго до початку повномасштабного наступу армії РФ, коли інформація про його безпосередню підготовку посилювала стрес від війни, що загрожувала гарячішою фазою, в столиці України був створений Центр розвитку та психологічної допомоги святого Йосифа (Християнський, 2022). Цей Центр успішно діє з жовтня 2021 р. і понині. Прикметно, що він став дітищем співпраці українських чинників РКЦ та Української Греко-Католицької Церкви (далі — УГКЦ), як то характерно для багатьох справ у їхньому лоні: чотирьох Конференцій Вищих Настоятелів та Настоятельок чернечих інститутів Католицької Церкви західного та східного обрядів, на базі яких у 2014 р. було створено Асоціацію Настоятелів та Настоятельок УГКЦ та РКЦ. (Центр розвитку, 2024). Тож Центр є частиною Благодійної організації «Благодійний фонд “Мир і добро” Асоціації Богопосвяченого життя в Україні».

Метою Центру святого Йосифа є здійснення соціально-профілактичної допомоги населенню України та богопосвяченим особам, сприяння покращенню ментального здоров'я дітей, підлітків, молоді та дорослих через надання якісних психологічно-реабілітаційних послуг. Діяльність Центру включає як індивідуальні консультації психотерапевта, онкопсихолога і практичного психолога, так і колективні зустрічі. Серед команди співробітників — як світські дипломовані психологи, чий світогляд суголосний християнському вченню, так і не менш професійний психотерапевт священник РКЦ о. Сергій Панченко. Персональні зустрічі з емоційної стабілізації проводить кризовий психолог психотерапевт Ольга Боровик, з використанням методик для опанування емоцій, пов'язаних зі стресом, розвитку навичок регуляції емоцій, виявлення та залучення власних внутрішніх ресурсів. Важливо, що учасники всіх зустрічей отримують знання, котрі надалі зможуть використовувати, щоб запобігати травмам, що їх може викликати стрес (Центр розвитку, 2023) Тобто, йдеться не лише про психологічну терапію того, що вже сталось і проживається як травма, а й про світоглядно вмотивовану профілактику травмування.

Колективні зустрічі націлені на групову терапію і орієнтовані на тих, хто потребує на своєму шляху психологічної реабілітації товариства собі подібних, однодумців, успішні приклади долання цього шляху. Такі зустрічі відбуваються у Центрі святого Йосифа у межах міжнародної програми для підлітків «Слова: вікна або стіни», яку провадить Вікторія Кон-

дратюк — тренер міжнародних програм, дитячий та підлітковий психолог, в терапевтичній групі «Нарешті жити — 12 кроків до повноцінного життя», а також і на заняттях арттерапії.

Цікаво, що авторські польові спостереження за діяльністю даного Центру, які включали, зокрема, слухання вражень його відвідувачів, готових ними анонімно ділитись, засвідчують: психологи Центру, вірогідно, володіють (і, як видається, користуються) настановами, притаманними філософії стоїцизму та епікурейства.

Загалом можна з упевненістю констатувати, що Центр святого Йосифа успішно допомагає багатьом відвідувачам з різних соціальних, вікових, гендерних груп, різної конфесійної належності та різних світоглядних орієнтацій. Слушно, що, йдучи суголосно часові, цей Центр креативно представляє свою діяльність у соціальних мережах та мобільних застосунках.

Разом з тим війна, що триває, призводить до такої масової потреби українців у психологічній допомозі, що окремі Центри, хай би скільки їх відкривалось в Україні, не в змозі охопити всіх, хто її потребує. Тож в РКЦ, разом з УГКЦ, восени 2022 р. розпочались навчання у межах проекту «Психологічна допомога та духовна підтримка в час війни», для відповідної підготовки власних священнослужителів, які душпастирюють по всій Україні. У ньому беруть участь семінаристи й духовенство РКЦ та УГКЦ.

Цей проект започаткований з ініціативи Міжнародної католицької міграційної комісії (ICMC), яка з допомогою своїх жертводавців фінансує проекти у сфері душпастирської опіки, захисту, психічного здоров'я і психосоціального консультування (Брюховичі, 2023). Він стартував в Україні з семінару 12 листопада 2022 р. для семінаристів та духовенства у Івано-Франківській духовній семінарії. Далі навчання відбуваються в інших семінаріях. Метою проекту є підготовка священників та майбутнього духовенства до душпастирської опіки та служіння людям, постраждалим від війни: цивільним і військовим.

Тренінги проводить високопрофесійна міжконфесійна команда, до складу якої входять світські психологи та священнослужителі РКЦ й УГКЦ відповідної кваліфікації. Вони навчають слухачів базовим психологічним принципам роботи з людьми, які зазнали втрат, пережили насильство, були свідками травматичних подій або учасниками воєнних дій. Учасники тренінгів мають змогу обговорити актуальні етично-моральні проблеми, які загострюються під час війни і потребують адекватної відповіді, а також — отримати практичні поради, як організувати душпастирську опіку осіб, що зазнали психотравматизації (Вишкіл, 2023).

Слід зауважити, що РКЦ в Україні (як і УГКЦ) у своїй діяльності, зокрема на аналізованому її відтинку, має значну підтримку з боку струк-

тур Апостольської столиці, одновірців у різних країнах. Допомога спрямовується для всіх, хто її потребує, у нашій державі, де РКЦ (та УГКЦ) виступають логістичними ланками, організаторами, передавачами й надавачами, ініціаторами проектів та акцій, спільних з іншими церквами, державними чинниками та громадським сектором.

З початком повномасштабного вторгнення військ РФ в Україну ця допомога активізувалась і вийшла на новий організаційний рівень. Так, на початку березня 2022 р. представники найбільших всесвітніх католицьких гуманітарних організацій сформували робочу групу «Католицька відповідь для України» (CR4U) для координації своїх дій. Керівний принцип її зусиль з координації допомоги заснований на розвитку діалогу з учасниками першої лінії, а також організаціями глобального рівня. Відповідні зусилля спрямовані на координацію ініціатив, які вже запроваджені чи заплановані різними католицькими чинниками, та визначення нових необхідних дій, з розподілом обов'язків учасників групи з їх реалізації.

До складу Робочої групи входять: Міжнародна католицька міграційна комісія; Карітас (як Всекатолицька організація) і Карітас Європи; Єзуїтська служба допомоги Європі; Комісія Єпископських Конференцій Європейського Союзу та Рада Єпископських Конференцій Європи. Ця група тісно співпрацює з офісами Римської курії — Дикастерією сприяння цілісному людському розвитку і Відділом мігрантів та біженців (Львів, 2023).

Важливо зазначити, що надавачі допомоги є чутливі як до потреб, так і до досвіду українців, віддають належне йому, вивчають та враховують. Так, монсеньйор Роберт Вітилло, генеральний секретар Міжнародної католицької міграційної комісії, який з 2022 р. вже тричі відвідував Україну, на зустрічі з керівництвом РКЦ в Україні та командою психологів, психотерапевтів та військових капеланів на чолі з координатором о. Олегом Саламоном, наголосив: «Велика честь для нас співпрацювати з Римсько-Католицькою та Греко-Католицькою Церквами, тому що ви маєте експертів у психології, а також експертів у соціальному супроводі. Після мого першого візиту сюди... я побачив багатьох експертів тут, в Україні, тому ми вирішили підтримувати вже існуючі проекти» (Про психологічну, 2023).

Задіяні в наданні психологічної допомоги українцям католицькі організації — Карітас, Мальтійська служба допомоги, а також Лицарі Колумба — є організаціями міжнародними, однак давно мають в Україні свої відділення і співробітників та волонтерів-українців, котрі тут народились і вирости, які не лише уповні розуміють своїх співгромадян (та отримала базові знання для своєї діяльності), а й, що не менш важливо, — мають здебільшого той самий досвід життя до війни та під час війни. Тож ці організації здійснили і здійснюють масштабні проекти, куди входить психологічна реабілітація й підтримка, навчання стресостійкос-

ті (цей напрям є особливо важливий як націлений на профілактику психологічного травмування).

Такими проектами — всеукраїнськими, регіональними чи спрямованими на певні категорії мешканців нашої держави є у Карітасі-Спес (Карітас-РКЦ в Україні): «Відновлення належних умов життя та зміцнення психосоціальної стійкості»; «Відпочинок і розвантаження дітей, що постраждали від війни в Україні»; «Забезпечення потенціалу психосоціальної підтримки дітей та молоді в Харківській області України»; «Безоплатна медична допомога»; «Безкоштовне медичне обслуговування соціально незахищених категорій населення»; «Розвиток самоорганізації та стресостійкості у дітей та молоді України під час війни через соціально-емоційну підтримку та відповідні заходи»; «Комплексна підтримка сімей з дітьми з інвалідністю» та ін. (Діючі, 2025; Завершені, 2024). У їхніх межах було надано психосоціальну підтримку для 79 725 унікальних бенефіціарів у 2022 р. та для 34 695 унікальних бенефіціаріїв — у 2023 р. (Результати, 2024).

Слушною особливістю роботи з психологічної підтримки в Карітасі є те, що вона у його осередках розпочинається ще до того, як людина прийде на розмову із психологом чи на групову зустріч з ним. Психологи часто присутні на реєстрації бенефіціарів, на пунктах видачі гуманітарної допомоги, де можуть траплятися різні тригерні ситуації, й тоді фахівці одразу надають «першу психологічну допомогу». Консультують вони і співробітників Карітасу, що звертаються по поради, як коректно спілкуватися з бенефіціарами, а, спілкуючись з останніми, — заохочують їх скористатися можливістю отримати системну психологічну підтримку. У складі мобільних груп психологи Карітасу виїжджають до тих, хто потребує допомоги (Карітас-Спес, 2024).

У Мальтійській службі допомоги діє Центр психологічного супроводу і підтримки, що має відділення у Львові, Харкові, Золочеві та Самборі. Там пропонуються індивідуальні консультації (з кризовою підтримкою, супроводом у подоланні стресу та тривоги) і групові заходи (тренінги зі стресоподолання, адаптації, подолання горя; арттерапія — малюнкова терапія, музикотерапія, майстер-класи; групи підтримки, воркшопи, психоедукаційні заняття). Також працюють мобільні групи швидкого реагування, які надають допомогу постраждалим під час атак, кризове консультування і першу психологічну допомогу (Центр психологічного, 2025).

Зазначимо, що у Мальтійській службі приділяють суттєву увагу психологічній підтримці контингенту, нечасто адресному в соціально-психологічній допомозі: йдеться про українських чоловіків. У цьому мальтійці, зокрема, силами спеціалістів свого Центру психологічного супроводу і підтримки, співпрацюють з проектом «Лінія психологічної підтримки для чоловіків 2345». Завдяки цій співпраці фахівці Мальтійської

служби допомоги можуть швидко реагувати на запити, які надходять через Лінію. Водночас, як засвідчує керівниця Центру Христина Галушак, його можливості надавати послуги очних консультацій (на відміну від дистанційних на «Лінії» та різноманітних «телефонах довіри») дає змогу забезпечити більш персоналізований підхід до кожного, хто їх потребує (Мальтійська, 2024).

Аналогічний акцент діяльності характерний для Лицарів Колумба (Віра, 2025), котрі націлені на створення чоловічого середовища односторонців, спроможних до взаємодопомоги, до підтримки своєї родини, ближніх, співвітчизників. Психологічна стійкість чоловіків, очевидно, важлива як для військових, так і для чоловіків у тилу, в родині, у батьківстві. Психологічна підтримка лицарів та їхніх родин сусідують і з фінансовою їх підтримкою, коли вона необхідна, а, власне, психологічна наявна в багатьох практичних напрямках, котрі фактично охоплюють усіх дотичних діяльності лицарів Колумба: це — спільні родинні заходи, соціально-гуманітарна допомога, духовні реколекції та ін. (Що ми, 2025).

Національний делегат Лицарів Колумба в Україні Юрій Малецький засвідчує, що «Лицарі Колумба разом із католицькою міграційною комісією взяли на себе завдання допомагати психологам та католицьким організаціям, які надають не тільки психологічну підтримку, а також і духовну» (Львів, 2023).

Висновуючи, можна констатувати, що для діяльності Римсько-Католицької Церкви в Україні з психологічної допомоги українцям характерні такі ознаки:

- системність: у ній задіяні різні Комісії цієї церкви та українські гілки католицьких організацій (Карітас, Мальтійська служба допомоги, Лицарі Колумба), функціонують стаціонарні центри, де працюють психологи, і вони ж беруть участь у виїздах мобільних груп допомоги;
- залучення фахівців-психологів та кваліфікована підготовка для психологічної роботи власних священнослужителів та мирян;
- суттєва підтримка з боку структур РКЦ (від Апостольської столиці до міжнародних гуманітарних католицьких організацій), які високо оцінюють наявний досвід РКЦ в Україні (і УГКЦ) у справі психологічної допомоги українцям, і довіряють їх відповідній діяльності, яку й підтримують;
- сучасні методи допомоги (в індивідуальних консультаціях та групових зустрічах) католицьких психологів, переважно — наших співвітчизників, котрі розуміють тих, кому допомагають, маючи аналогічний досвід життя до війни і під час війни. Особливо слід відзначити увагу до світоглядно обумовленого профілакування травматизації стресовими подіями;

- робота з різними адресними категоріями, що потребують психологічної допомоги.

Нарешті, варто додати, що чинники РКЦ в Україні активно співпрацюють з іншими конфесіями і державними органами, зокрема й у питаннях психологічної допомоги українцям в ситуації війни, беруть участь у спільних нарадах, проектах та ініціативах.

Оскільки війна Росії проти України триває, очевидно, що діяльність церков з психологічної допомоги українцям ставатиме тільки актуальнішою. Методологія цієї допомоги має глибше досліджуватися як теологами (задля подальшого вдосконалення відповідної кваліфікації священнослужителів), психологами (ім також є чому повчитись у душпастирів), так і релігієзнавцями, котрі можуть, зокрема, робити об'єктивний порівняльний аналіз внесків різних церков.

ДЖЕРЕЛА

- «Карітас-Спес Одеса» допомагає відновити надію (2024). *Римсько-Католицька Церква в Україні*, 19 січня. Взято з: <https://rkc.org.ua/blog/2024/01/19/karitas-spes-odesa-dopomagaye-vidnovyty-nadiyu/>
- Бабинська, С. (2023). Південний форпост «Карітасу» УГКЦ. *Патріярхат*, 11 вересня. Взято з: <https://www.patriyarkhat.org.ua/statti-zhurnalu/pivdennyu-forpost-karitasu-uhkts/>
- Бистрицька, Е. (2023). Становлення медичного капеланства в Україні як відповідь на виклики сьогодення. У: Е. Бистрицька, Л. Костюк, *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід* (с. 224—227). Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. Взято з: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/30121/1/65_Bustrutska_Kostyk.pdf
- Брюховичі: підготовка семінаристів до викликів, що залишає війна. (2023). *Римсько-Католицька Церква в Україні*, 24 січня. Взято з: <https://rkc.org.ua/blog/2023/01/24/bryuhovychi-pidgotovka-seminarystiv-do-vyklykiv-shho-zalyshaye-vijna/>
- Вишкіл для семінаристів, як працювати з травмами: «Люди питають, як їм тепер жити». (2023). *Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні*, 23 січня. Взято з: https://www.rkc.lviv.ua/news_view-Vushkil_dlya_seminarustiv_yak_pracuyvatu_z_travmamu_Lyudu_putayut_yak_im_teper_zhutu_-ua
- Відбулася зустріч голови та секретаріату Патріаршої комісії у справах духовенства УГКЦ. (2023). *Українська Греко-Католицька Церква*, 18 лютого. Взято з: <https://ugcc.ua/data/vidbulasya-zustrich-golovy-ta-sekretariatu-patriarshoy-komisiy-u-spravah-duhovenstva-ugkts-2170/>
- Віра в дії — інформація про програми. (2025). *Лицарі Колумба. Національна Рада в Україні*, 23 лютого. Взято з: <https://lytsarikolumba.com/ohliad-prohram/>
- Горгота, О. (2024). Психологія у душпастирській діяльності: сучасні виклики. *Українська асоціація християнської психології*, 26 лютого. Взято з: <http://christian-psychology.org.ua/christianpsychology/4959-psihologya-u-dushpastirsky-dyalnost-suchasn-vikliki.html>
- Гридковець, Л. (2022). Духовно-психологічний супровід сімей в умовах війни. *Домашня Церква*, 25 травня. Взято з: <https://dc.lviv.ua/duhovno-psyhologichnyj-suprovid-simej-v-umovah-vijny>

- Діючі проекти. (2025). *Карітас-Спес Україна*. Взято з: <https://caritas-spes.org/ua/page/dijuchi-proekti>
- Завершені проекти. (2024). *Карітас-Спес Україна*. Взято з: <https://caritas-spes.org/ua/page/zaversheni-proekti>
- Кулагіна-Стадніченко, Г. (2009). Релігійні потреби віруючого: до постановки питання. *Українське Релігієзнавство*, 52, 99—107. Взято з: <https://core.ac.uk/download/pdf/38344206.pdf>
- Кулагіна-Стадніченко, Г. (2016). Спосіб життя вірянина як складова релігійного комплексу. *Українське Релігієзнавство*, 78, 55—60. <https://doi.org/10.32420/2016.78.654>
- Львів: міжнародна співпраця задля духовно-психологічної підтримки українців. (2023). *Римсько-Католицька Церква в Україні*, 14 березня. Взято з: <https://rkc.org.ua/blog/2023/03/14/lviv-mizhnarodna-spivpraczya-zadlya-duhovno-psyhologichnoyi-pidtrymky-ukrayincziv/>
- Мальтійська служба допомоги на форумі «Чоловіча розмова про емоції»: підтримка психічного здоров'я чоловіків в Україні. (2024). *Мальтійська служба допомоги*, 21 жовтня. Взято з: <https://malteser.ua/2024/10/21/maltijska-sluzhba-dopomohy-forum-cholovicha-rozmova-pro-emotsiy/>
- Підтримка ментального здоров'я в часи війни. (2023). *Національний інститут стратегічних досліджень*, 27 червня. Взято з: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-mentalnoho-zdorovya-v-chasy-viynu>
- Про психологічну допомогу військовим та жертвам війни говорили психологи із Монс. Р. Вігілло, генсекретарем Міжнародної Католицької Міграційної Комісії. (2023). *Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні*, 18 жовтня. Взято з: https://www.rkc.lviv.ua/news_view-Pro_psyhologichnu_dopomogu_vijskovum_ta_zhertvam_vijnu_govorulu_psyhologu_iz_Mons_R_Vitillo_gensekretarem_Mizhnarodnoi_Katoluckoi_Migracijnoi_Komisii_-ua
- Результати проектів надзвичайного реагування. (2024). *Карітас-Спес Україна*. Взято з: <https://caritas-spes.org/ua/page/war>
- Скільки людей залишилися в Україні: демограф назвав реальні цифри. (2025). *TCH*, 26 січня. Взято з: <https://tsn.ua/ukrayina/skilki-lyudey-zalishilosya-v-ukrayini-demograf-nazvav-realnu-cifru-2752692.html>
- У Слов'янську психологи допомагали постраждалим від бойових дій: Папа для України. (2018). *Львівська Архідієцезія Римсько-Католицької Церкви в Україні*, 9 травня. Взято з: https://www.rkc.lviv.ua/news_view-U_Slovyansku_psyhologu_dopomagalu_postrazhdalum_vid_bojovux_dij_Papa_dlya_Ukrainu_-ua
- Християнський центр психологічної допомоги запрошує на зустрічі. (2022). *Римсько-Католицька Церква в Україні*, 20 вересня. Взято з: <https://rkc.org.ua/blog/2022/09/20/hrystyuanuskij-czentr-psyhologichnoyi-dopomogy-zaprosyhue-na-zustrichi/>
- Центр психологічного супроводу і підтримки. (2025). *Мальтійська служба допомоги*. Взято з: <https://malteser.ua/psyhologichna-pidtrymka-maltijska-sluzhba/>
- Центр розвитку та психологічної допомоги св. Йосифа — простір зустрічі Бога з людиною. (2024). *Асоціація богосвячених осіб*, 6 травня. Взято з: <https://vitaconsecrata.org.ua/novynu/prostir-zustrichi-boga-z-lyudynoyu/>
- Центр розвитку та психологічної допомоги св. Йосифа — простір соціальної підтримки і консультування. (2023). *Радіо Марія*, 18 жовтня. Взято з: <https://radio-maria.org.ua/centr-rozvitku-ta-psyhologichno-dopomogi-svyatogo-iosifa-prostir-socialno-pidtrimki-i-konsultuvannya-13304>

- Чмель-Колеснікова, О. (2019). Війна йде і на психологічному, й духовному рівні, — християнський психолог. *Домашня Церква*. Взято з: <https://dc.lviv.ua/5406-vyna-yde-na-psihologchnomu-y-duhovnomu-rvn-hristiyanskiy-psiholog>
- Що ми робимо. (2025). *Лицарі Колумба. Національна Рада в Україні*, 9 листопада. Взято з: <https://lytsarikolumba.com/lytsari-v-dii/>

Одержано 01.01.2025

Прорецензовано 12.02.2025

Підписано до друку 01.05.2025

REFERENCES

- “Caritas-Spes Odesa” helps restore hope Roman Catholic Church in Ukraine. (2024). [In Ukrainian]. *Roman Catholic Church in Ukraine*, January 19. Retrieved from: <https://rkc.org.ua/blog/2024/01/19/karitas-spes-odesa-dopomagaye-vidnovyty-nadiyu/> [=Карітас-Спец 2024]
- A meeting of the Chairman and Secretariat of the Patriarchal Commission for Clergy Affairs of the UGCC was held. (2023). [In Ukrainian]. *Ukrainian Greek Catholic Church*, February 18. Retrieved from: <https://ugcc.ua/data/vidbulasya-zustrich-golovy-ta-sekretariatu-patriarshoy-komisiy-u-spravah-duhovenstva-ugkts-2170/> [=Відбулася 2023]
- Active projects. (2025). [In Ukrainian]. *Caritas-Spes Ukraine*. Retrieved from: Retrieved from: <https://caritas-spes.org.ua/page/dijuchi-proekti> [=Діючі 2025]
- Babynska, S. (2023). Southern Outpost of “Caritas” of the UGCC. [In Ukrainian]. *Patriiarkhat*, September 11. Retrieved from: <https://www.patriiarkhat.org.ua/stattizhurnalu/pivdenny-forpost-karitasu-uhkts/> [=Бабинська 2022]
- Bryukhovychi: Preparing Seminarians for the Challenges Left Behind by the War. (2023). [In Ukrainian]. *Roman Catholic Church in Ukraine*, January, 24. Retrieved from: <https://rkc.org.ua/blog/2023/01/24/bryuhovychi-pidgotovka-seminarystiv-do-vyklykiv-shho-zalyshaye-vijna/> [=Брюховичи 2023]
- Bystrytska, E. (2023). The Formation of Medical Chaplaincy in Ukraine as a Response to Today’s Challenges. [In Ukrainian]. E. Bystrytska, L. Kostyuk. *Value Orientations in the Modern World: Theoretical Analysis and Practical Experience* (pp. 224—227). Ternopil: FOP Osadtsa Yu.V. Retrieved from: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/30121/1/65_Bustrutska_Kostyk.pdf [=Бистрицька 2023]
- Center for Development and Psychological Assistance of St. Joseph a space for the meeting of God with man. (2024). [In Ukrainian]. *Association of Consecrated Persons*, May 6. Retrieved from: <https://vitaconsecrata.org.ua/novyny/prostir-zustrichi-boga-z-lyudy-noyu/> [=Центр розвитку 2024]
- Center for Psychological Guidance and Support. (2025). [In Ukrainian]. *Maltese Assistance Service*. Retrieved from: <https://malteser.ua/psychologichna-pidtrymka-maltiyska-sluzhba/> [=Центр психологічного 2025]
- Chmel-Kolesnikova O. (2019). The war is on both the psychological and spiritual levels, — a Christian psychologist. [In Ukrainian]. *Home Church*. Retrieved from: <https://dc.lviv.ua/5406-vyna-yde-na-psihologchnomu-y-duhovnomu-rvn-hristiyanskiy-psiholog> [=Чмель-Колеснікова 2019]
- Completed projects. (2025). [In Ukrainian]. *Caritas-Spes Ukraine*. Retrieved from: <https://caritas-spes.org.ua/page/zaversheni-proekti> [=Завершені 2024]
- Faith in Action — Information on Programs. (2025). [In Ukrainian]. *Knights of Columbus*. National Council in Ukraine, February 23. Retrieved from: <https://lytsarikolumba.com/ohliad-prohram/> [=Біра 2025]

- Gorgota, O. (2024). Psychology in pastoral activity: modern challenges. [In Ukrainian]. *Ukrainian Association of Christian Psychology*, February 26. Retrieved from: <http://christian-psychology.org.ua/christianpsychology/4959-psihologiya-u-dushpastirskyy-dyalnost-suchasn-vikliki.html> [=Горгота 2024]
- How many people remained in Ukraine: a demographer named the real figures. (2025). [In Ukrainian]. *TSN*, January 26. Retrieved from: <https://tsn.ua/ukrayina/skilki-lyudey-zalishilosya-v-ukrayini-demograf-nazvav-realnu-cifru-2752692.html> [=Скільки 2025]
- Hrydkovets, L. (2022). Spiritual and psychological support for families in wartime. [In Ukrainian]. *Home Church*, May 25. Retrieved from: <https://dc.lviv.ua/duhovno-psychologichnyj-suprovid-simej-v-umovah-vijny> [=Гридковець 2022]
- In Slavyansk, psychologists helped those affected by hostilities: Pope for Ukraine. (2018). [In Ukrainian]. *Lviv Archdiocese of the Roman Catholic Church in Ukraine*, May 9. Retrieved from: https://www.rkc.lviv.ua/news_view-U_Slovyansku_psubologu_dopomagalu_postrazhdalum_vid_bojovux_dij_Papa_dlya_Ukrainu_-ua [У Слов'янську 2018]
- Kulagina-Stadnychenko, G. (2016). The way of life of a believer as a component of the religious complex. [In Ukrainian]. *Ukrainian Religious Studies*, 78, 55—60. <https://doi.org/10.32420/2016.78.654>. [=Кулагіна-Стадніченко 2016]
- Kulagina, G. (2009). Religious needs of a believer: before posing the question. [In Ukrainian]. *Ukrainian Religious Studies*, 52, 99—107. Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/pdf/38344206.pdf> [=Кулагіна 2009]
- Lviv: international cooperation for spiritual and psychological support of Ukrainians. (2023). [In Ukrainian]. *Roman Catholic Church in Ukraine*, March 14. Retrieved from: <https://rkc.org.ua/blog/2023/03/14/lviv-mizhnarodna-spivpracya-zadlya-duhovno-psychologichnoyi-pidtrymky-ukrayincziv/> [=Львів 2023]
- Maltese help service at the forum “Men’s conversation about emotions”: supporting men’s mental health in Ukraine. (2025). [In Ukrainian]. *Maltese help service*, October 21. Retrieved from: <https://malteser.ua/2024/10/21/maltijska-sluzhba-dopomohy-forum-cholovicha-rozмова-pro-emoctsiyi/> [=Мальтійська 2025]
- Psychologists spoke about psychological assistance to military personnel and victims of war with Monsignor R. Vitillo, Secretary General of the International Catholic Migration Commission. (2023). [In Ukrainian]. *Lviv Archdiocese of the Roman Catholic Church in Ukraine*, October 18. Retrieved from: https://www.rkc.lviv.ua/news_view-Pro_psihologichnu_dopomogu_vijskovum_ta_zhertvam_vijnu_govorulu_psihologu_iz_Mons__R__Vitillo__gensekretarem_Mizhnarodnoi_Katoluckoi_Migracijnoi_Komisii_-ua [=Про психологічну 2023]
- Results of emergency response projects. (2024). [In Ukrainian]. *Caritas-Spes Ukraine*. Retrieved from: <https://caritas-spes.org.ua/page/war> [=Результати 2024]
- St. Joseph’s Center for Development and Psychological Assistance — a space for social support and counseling. (2023). [In Ukrainian]. *Radio Maria*, October 18. Retrieved from: <https://radiomaria.org.ua/centr-rozvitku-ta-psihologichno-dopomogi-svyatogo-iosifa-prostir-socialno-pidtrimki-i-konsultuvannya-13304> [=Центр розвитку 2023]
- Supporting mental health in times of war. (2023). [In Ukrainian]. *National Institute for Strategic Studies*, June 27. Retrieved from: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-mentalnoho-zdorovya-v-chasy-vijny> [=Підтримка 2023]
- The Christian Center for Psychological Assistance invites you to meetings. (2022). [In Ukrainian]. *Roman Catholic Church in Ukraine*, September 20. Retrieved from: <https://rkc.org.ua/blog/2022/09/20/hrystyyanskyj-czentr-psychologichnoyi-dopomogy-zaproschuye-na-zustrichi/> [=Християнський 2022]
- Trained Seminarians on How to Work with Trauma: “People Ask How They Can Live Now”. (2023). [In Ukrainian]. *Lviv Archdiocese of the Roman Catholic Church in Ukrai-*

ne, January 23. Retrieved from: https://www.rkc.lviv.ua/news_view-Vushkil_dlya_seminarustiv_yak_pracuyvatu_z_travmamu_Lyudu_putayut_yak_im_teper_zhutu_-ua [=Вишкіл 2023].

What are we doing. (2025). [In Ukrainian]. *Knights of Columbus. National Council in Ukraine*, November 9. Retrieved from: <https://lytsarikolumba.com/lytsari-v-dii/> [=Що ми 2025]

Received 01.01.2025

Reviewed 12.02.2025

Signed for printing 01.05.2025

Olga NEDAVNYA, PhD Philosophy,
Senior Research Fellow at the Department of Religious Studies,
H.S. Skovoroda Institute of Philosophy,
National Academy of Sciences of Ukraine,
4, Triokhsviatyetska St., Kyiv, 01001
okyjanka@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4634-1137>
SCOPUS ID: 58684816900

THE ACTIVITIES OF THE ROMAN CATHOLIC CHURCH IN UKRAINE ON PSYCHOLOGICAL ASSISTANCE TO UKRAINIANS IN THE CONDITIONS OF MODERN WAR

The article examines the features of the activities of the Roman Catholic Church in Ukraine on psychological assistance to Ukrainians in the conditions of the modern war of the Russian Federation against our state. Based on the analysis of the sources of the RCC in Ukraine, it is clarified which church units are involved in the organization of such assistance (a number of Commissions and church organizations, primarily Caritas-Spes and the Maltese Aid Service), within the framework of which centers and projects and by what professional forces it is implemented, how the relevant training of the clergy of the RCC in Ukraine is carried out. The characteristic methods, techniques and forms (both individual and collective ones) of providing psychological assistance, the categories of its addressees (from children and socially vulnerable adults to the servicemen) used in this Church are revealed. It was found that a characteristic feature of providing of psychological assistance is not only assistance in overcoming already received psychological traumas, but also drawing attention to the worldview-determined opportunities for mastering practical skills for the prevention of traumatization by stressful events. It was determined that in its activities on providing psychological assistance to Ukrainians, the RCC in Ukraine enjoys significant support from the Apostolic Capital, structures and organizations of the RCC (worldwide and European). The last ones have united for this purpose in the working group "Catholic Response for Ukraine". Their non-mentoring attitude towards the recipients of assistance, appreciation of the experience of Ukrainian Catholics in psychological assistance work and trust in it and in their already successfully operating relevant projects were noted. It was found that in the implementation of psychological assistance, the RCC in Ukraine closely cooperates with the Ukrainian Greek Catholic Church: in joint training of clergy for this purpose and in organizing and carrying out activities of the Centers for such assistance.

Keywords: *Roman Catholic Church in Ukraine, psychological assistance, war of the Russian Federation against Ukraine.*